

Cele lekcji – wymagania ogólne

- pogłębienie zrozumienia roli sztuki i jej miejsca w życiu człowieka wierzącego.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Uczeń:

- definiuje pojęcie sztuki;
- określa relacje zachodzące między kulturą, sztuką, wiarą oraz pięknem;
- analizuje i ocenia przejawy sztuki oraz ich wartość;
- na podstawie wypowiedzi papieża św. Jana Pawła II i Benedykta XVI wymienia cele sztuki oraz jej rolę w życiu jednostki i społeczeństwa;
- na podstawie wypowiedzi papieża Franciszka definiuje zagrożenia płynące z rozwoju mediów cyfrowych.

Wartości

- zaangażowanie w budowanie kultury opartej na wartościach chrześcijańskich;
- roztropne korzystanie z nowych technologii, oparte na poszanowaniu godności drugiego człowieka.

Propozycja realizacji

Wprowadzenie

Metoda – tak czy nie. Nauczyciel prosi uczniów o zajęcie stanowiska, czy prezentowane przejawy działalności artystycznej człowieka (załącznik 1) są ich zdaniem „sztuką” czy „nieszuką”. Po każdym z zaprezentowanych zdjęć uczniowie głosują i komentują prezentowane dzieła. Nauczyciel może skorzystać z krótkiej

charakterystyki omawianych przykładów (materiał 1). Na zakończenie tej części lekcji nauczyciel prosi uczniów o wskazanie innych przykładów „sztuki” i „nie-sztuki” oraz sformułowanie wniosków płynących z ćwiczenia.

Podsumowanie: pojęcie kultura i sztuka wzajemnie się przenikają. Konieczny jest wysiłek – zarówno od strony twórcy, jaki i odbiorcy – aby działalność artystyczna stawała się dla wierzących impulsem do rozwoju, a nie degradacji. Dlatego niezbędne jest kształtowanie w sobie roztropności – zdolności rozróżniania, na ile to, czym karmimy zmysły, czyni nas lepszymi naśladowcami Chrystusa.

Rozwinięcie tematu

Metoda – kręgi dyskusyjne. Nauczyciel dzieli klasę na grupy i na początku zaprasza do przedyskutowania trzech kwestii:

1. Po co istnieje sztuka i komu jest potrzebna?
2. Jakie kwestie są istotne w procesie oceny, czy coś jest sztuką lub nie?
3. Czy sztuka jest z natury niezależna, czy też ma granice? Jeśli tak, to jakie?

Ostatnim zadaniem pracy grupowej będzie wspólne wypracowanie definicji sztuki. W każdej grupie powinien zostać wybrany sekretarz, którego zadaniem będzie zaprezentowanie na forum efektów wspólnej pracy. Po omówieniu różnic i podobieństw w podejściu do omawianego zagadnienia nauczyciel prosi uczniów, aby na podstawie informacji z podręcznika wyjaśnili, co na temat miejsca i roli sztuki w życiu człowieka ma do powiedzenia Kościół. Wybrane grupy pracują z tekstem św. Jana Pawła II (*Przeczytaj*, s. 37), inne – Benedykta XVI (*Kościół naucza*, s. 38). Po przeczytaniu na forum klasy omawiane i porównywane są oba teksty, uczniowie dzielą się swoimi spostrzeżeniami i wyciągają wnioski. Warto zapisać je na tablicy.

Podsumowanie: sztuka ma wiele celów, ale nie wolno zapominać, że może być drogą prowadzącą do Boga. Posiada zdolność przenoszenia człowieka w stronę rzeczywistości przekraczającej to, co zmysłowe. Jej rolą jest m.in. uwznioślać człowieka, otwierać jego oczy serca i rozum na to, co niewypowiedziane, a w konsekwencji prowadzić do dziękczynienia oraz uwielbienia Boga.

Zakończenie

Mimo szybko zmieniającego się świata, pojawiania się nowych przestrzeni wymiany informacji sztuka wciąż pozostaje niezwykle ważną częścią kultury. Coraz częściej postrzegana jest jedynie jako dostarczycielka łatwej i bezmyślnej rozrywki lub rodzaj wolnej aktywności artystycznej, w której wszystko jest do-

zwolone. Warto pamiętać, że sztuka odgrywa doniosłą rolę w rozwoju każdego człowieka oraz całej ludzkiej wspólnoty. Sztuka jest łącznikiem między prawdą a pięknem, pozwala na ukazanie niewyraźalnych słowami aspektów rzeczywistości. Dzięki niej człowiek może nie tylko wyrazić siebie i lepiej rozumieć sens wydarzeń, ale również wkroczyć na „drogę piękna” i spotkać samego Stwórcę. Kościół również potrzebuje sztuki, aby lepiej poznać człowieka, któremu głosi Ewangelię.

Notatka

Sztuka to nie tylko zabawa i rozrywka. Jej cel jest o wiele szerszy. Przez sztukę możemy lepiej zrozumieć samych siebie, świat wokół nas i sens życia. Sztuka powinna pomagać człowiekowi rozwijać się duchowo, czynić go lepszym i bardziej otwartym na świat. Dzięki niej człowiek może kroczyć „drogą piękna”, prowadzącą go do uwielbienia Boga.

Korelacja z edukacją szkolną

- język polski – interpretacja tekstu; rozróżnianie kultury wysokiej i niskiej, elitarnej i popularnej oraz dostrzeganie związków między nimi;
- filozofia – początki estetyki;
- wiedza o społeczeństwie – pogłębianie swojej tożsamości społeczno-kulturowej.

Inne możliwości realizacji

Metoda – słowa kluczowe. Nauczyciel prosi uczniów, aby zapoznali się z fragmentami encyklik papieża Franciszka (*Kościół naucza*, s. 36-37), a następnie utworzyli listy słów kluczowych, czyli zwrotów lub pojęć szczególnie ważnych dla omawianego przez papieża zagadnienia, pomocnych w jego analizie i zrozumieniu. Następnie nauczyciel dzieli klasę na grupy. Zadaniem uczniów będzie porównanie swoich list oraz stworzenie z nich mapy relacji, czyli schematu lub diagramu obrazującego sieci wzajemnych powiązań zachodzących między słowami kluczowymi. Po zaprezentowaniu mapy relacji na forum nauczyciel prosi uczniów o podzielenie się swoimi doświadczeniami z korzystania z nowych mediów cyfrowych w kontekście zagrożeń wskazanych przez Franciszka. Pytania pomocnicze:

1. Na co poświęcasz najwięcej czasu w Internecie?
2. Co możemy zrobić, aby uniknąć uzależnienia od mediów cyfrowych? Jakie wartości powinny kierować naszymi wyborami i decyzjami w tym zakresie?

3. W jaki sposób media cyfrowe wpływają na nasze postrzeganie rzeczywistości? Czy faktycznie już zastępują kontakt bezpośredni z innymi ludźmi?
4. Jakie znaczenie ma dla naszej wiary rozwijanie autentycznych relacji międzyludzkich? W jaki sposób możemy realizować ten cel, korzystając z mediów cyfrowych?
5. Jakie znasz przykłady ewangelizacji wykorzystującej nowe technologie?

Podsumowanie: do budowania prawdziwych i trwałych relacji, człowiek potrzebuje bliskości innych – fizycznych gestów i kontaktu osobistego. Bezrefleksyjne korzystanie z nowych technologii i portali społecznościowych może narazić człowieka na ryzyko uzależnienia, izolacji i utraty kontaktu z rzeczywistością. Każdy wierzący zobowiązany jest do stanowczego wyrażania sprzeciwu wobec zjawiska „cyfrowej nienawiści”, dla którego manipulacja, agresja i hejt są pożywką i trucizną zarazem.